

Kromme Manes beproefde tevergeefs eenig werk te vinden voor de andere dagen der week; alles mislukte.

„Bernades, Bernades!” dreigde hij, „höb ich dich mie lève lank troew 1) aangebèje en kairskes gebranj d veur-des-te 2) mich niks es ongelukke en lijd 3) zòls aandoon? Veur de lèste keer vraog ich dich hulp. Es-te niks kòns 4), dan schei ich mer oet; en es-te *waal* kòns, mer *wils* neet, dan kòns-te veur mie paart....”

Manes strompelde mopperend verder, en at zijn zooveelste snede droog roggebrood. Nu is roggebrood een uitstekend voedsel, evenals water het beste middel tegen dorst is, maar slecht gekleed, koud, en dan aldus gevoed gedurende minstens vier dagen van de zeven, dat kan de sterkste op den duur niet volhouden. Manes zag er slecht uit en de kinderen niet veel beter.

De afgebeden hulp bleef uit, en nu kwam Naad op een denkbeeld om verbetering in dezen toestand te brengen,

Zijn baas had twee zoons, en de oudste, Driekes 5), was van den leeftijd van Naad. Daar deze laatste, als eenige zoon, vrij was van de militie, en de oudste zoon van zijn patroon binnen drie maanden moest loten, bood Naad zich aan om als remplaçant in dienst te treden. De baas moest hem van dit oogenblik af aan vijf frank per week geven als loon. Mocht Driekes vrij loten, dan had Naad 10 à 12 weken dit voordeel genoten, was dit niet het geval, dan verplichtte hij zich hem te vervangen voor 300 gulden.

De vreugde in huis was niet bijzonder groot, nu Naad zoo groote kans had soldaat te moeten worden, en alleen de overtuiging „ins gezagd, blief gezagd,” deed hen berusten in deze vermeerdering van hun inkomen.

Met spanning werd Februari tegemoet gezien, en men redde zich inmiddels met het verhoogde weekloon. Eene laatste poging werd aangewend om St. Bernardus gunstig te stemmen, en Marie vernieuwde zelfs op last van vader de papieren bloemen, die het plankje sierden.

Niets mocht helpen.

Naad, die tòch vrij was geweest, trok een vrij, en Driek een zeer laag nummer.

Manes was niet te spreken, en vooral het beeldje moest het ontgelden.

„Bös-doe einen hoeszège? 't Is get schoons 6) Ein hoes-òngeluk, jao, det staalt-er bèter op. 7) Foei, doe mòs dich schame. Es ich 'et neet aan mie vader had belaoft, dan gings-te de stoof 8) in, mit hoed en haor” 9).

Er brak een kalme tijd aan voor de familie Singels, nadat Naad was opgeroepen als plaatsvervanger van Driek.

De driehonderd gulden waren op naam van Marie op de spaarbank gezet, en wekelijks haalde zij er het noodzakelijke vandaan. De kleeren en dekens werden vernieuwd en alles hoogst zuinig overlegd. Op deze wijze was Kromme

1) Trouw. 2) Opdat je mij. 3) Leed, van liejen = lijden. 4) Als je niets *kunt*.

5) Hendrik. 6) 't Is wat moois. 7) Dat lijkt er beter op.

8) Kachel. Vlak bij de deutsche grenzen is *stoof*: de kamer (Stube); *aoven*: kachel (ofen).

9) Met huid en haar.